

ศิลปวัฒนธรรมสาร

สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนารชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปรัชญา "สำนักศิลปวัฒนธรรมคือ วิถีทางแห่งการเรียนรู้ชุมชน"

วิสัยทัศน์ "สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนารชุมชน เป็นศูนย์กลางการบริการข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม

ส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และพัฒนาวังสวนบ้านแก้ว และพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

พันธกิจ ๑. ทำนุบำรุง ส่งเสริม เผยแพร่ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ๒. การบริการข้อมูลทางวัฒนธรรม ๓. ส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๕. อนุรักษ์และพัฒนาวังสวนบ้านแก้วและพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๓

วัน พุธ ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๒

เปิดงานการค้าจังหวัด

สี่แสนแห่งอภัยมณี...และวิกิแห่งวัฒนธรรม

เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๒ ผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม และพัฒนารชุมชน รศ.นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร พร้อมด้วย อ.นวรรตน์ นักเสียง รองผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรมฯ เข้าร่วมงานแถลงข่าว **เปิดงานการค้าจังหวัด สี่แสนแห่งอภัยมณี...และวิกิแห่งวัฒนธรรม** โดยวัตถุประสงค์ของการจัดงาน เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจของ

จังหวัดจันทบุรี รวมถึงการฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นวิถีดั้งเดิมของชุมชนจังหวัดจันทบุรี

โดยงานจะเริ่มขึ้น ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ กันยายน ๒๕๕๒ ณ ถนนสายอภัยมณี (ถ.ศรีจันทร์)และถนนสายวัฒนธรรม (ชุมชนริมน้ำจังหวัดจันทบุรี)

พบกับ

เครื่องประดับอภัยมณีคุณภาพ
งานออกร้านจำหน่ายอาหารคาวหวาน
การละเล่นพื้นบ้านของจันทบุรี
กิจกรรมบันเทิงบนเวที

จัดโดย: กระทรวงพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี สมาคมอภัยมณีและเครื่องประดับจันทบุรี และชุมชนริมน้ำจันทบุรี

๔๑ หมู่ ๕ ถนนรัษฎังคีติขุมลุดำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ๒๒๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร ๐๓๙-๔๑๑๐๖๔ [http:// www.SuanBanKaewPalace.com](http://www.SuanBanKaewPalace.com)

กิจกรรม “ เปิดย่านการค้าจังหวัด ”

ณ ถนนสายอัญมณี (ถ.ศรีจันทร์) และถนนสายวัฒนธรรม (ชุมชนริมน้ำจันทบุรี)

วันศุกร์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒

- ๑๐.๐๐ น. เป็นต้นไป - งานออกร้านจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับ
ณ ถนนศรีจันทร์
- งานออกร้านจำหน่ายอาหารคาว-หวาน ณ ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง
- กิจกรรมประกวดวาดภาพ “ ริมน้ำจันทบุรี ” ณ ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง
- ๑๕.๓๐ น. - พิธีเปิดย่านการค้า “ถนนสายอัญมณี” ณ เวทีอาคารเจมส์คลับ
- พิธีมอบตราสัญลักษณ์รับประกันคุณภาพอัญมณีและเครื่องประดับ
- ๑๖.๓๐ น. - พิธีเปิดย่านการค้า “ถนนสายวัฒนธรรม” ณ ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง
- เปิดตัวเว็บไซต์ ชุมชนริมน้ำจันทบุรี www.chanthaboonriver.com
- ๑๗.๐๐-๒๒.๐๐ น. - การเสวนา ๒.ผู้เฒ่าเล่าเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน และกิจกรรมบันเทิงบนเวที

วันเสาร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๒

- ๑๐.๐๐ น. เป็นต้นไป - งานออกร้านจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับ
ณ ถนนศรีจันทร์
- งานออกร้านจำหน่ายอาหารคาว-หวาน ณ ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๒

- ๑๐.๐๐ น. เป็นต้นไป - งานออกร้านจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับ
ณ ถนนศรีจันทร์

เก็บมาเล่า

วัฒนธรรมประเพณีการเล่นจันท

สะบ้าล้อ ในจังหวัดจันทบุรีเดิม

เป็นการเล่นที่เล่นกันแทบทุกหมู่บ้านตั้งแต่ละหมู่บ้านก็จะมีท่าเล่นที่แตกต่างกันออกไป ที่รวบรวมได้มี

ประมาณ ๓๕ แม่ เช่น อีเช่า คือ เอาเข้าหนีบแล้วกระโดดให้สะบ้าล้อไปข้างหน้า อีชนข้าง อีชักชนหน้า อีชักชนหลัง อีหกรับ อีหกหงาย อีตบคว่ำ แต่โดยทั่วไปนิยมเล่นกันจนมาถึงปัจจุบันเพียง ๑ แม่เท่านั้น

อุปกรณ์

สะบ้าแค้นซึ่งเป็น เมล็ดพืชชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นเถา เรียกว่าเถาสะบ้าเป็นพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีฝักยาว ภายในมีเมล็ดสีน้ำตาลเข้ม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๕ เซนติเมตร

สะบ้าล้อ ทำจากไม้เนื้อแข็งประเภทไม้ประดู่ นามากถึงเป็นรูปกลมแบบเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๖-๘ เซนติเมตร ด้านหนึ่งทำเป็นลายเป็นเส้นวงกลมซ้อนๆกันหลายวงเรียกว่า ด้านหงาย ด้านที่เป็นเนื้อเรียบเรียกว่า ด้านคว่ำ

วิธีการเล่นสะบ้าล้อ

การเล่นสะบ้าล้อจะแบ่งผู้เล่นออกเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายละกี่คนก็ได้โดยทั่วไปประมาณ ๑ คน สนามเล่นต้องอัดดินแน่นขนาด ๔.๕ เมตร ยาว ๑ เมตร ฝ่ายใดจะเป็นผู้เล่นก่อนหลังขึ้นอยู่กับการตกลงกันก่อนเล่น ผู้เล่นก่อนจะลงมือเล่นไปตามท่าที่กำหนดจนกว่า ผู้เล่นชุดหลังจะเป็นผู้เฝ้าดูอยู่ใกล้กับแถวสะบ้าตั้งให้ฝ่ายตรงข้ามเล่นไปตามกติกา

ปัจจุบันทำที่นิยมเล่นกันมีอยู่ ๑ แม่ ดังนี้

แม่ที่ ๑ ล้อนึงนำสะบ้าวางบนมือแล้วล้อไปด้านหน้า เมื่อสะบ้าหยุดล้อให้ผู้เล่นเอาสันเท้าวางบนสะบ้า แล้วหยิบสะบ้า ล้อขึ้นมาวางบนเข่าคิด ให้ลูกสะบ้าแค้น

แม่ที่ ๒ ให้ล้อปากเป่า ทำเช่นเดียวกับท่าล้อนึง แต่ต้องวิ่งตามไปเป่าสะบ้าด้วยเมื่อหยุดให้ตี เช่นเดียวกับแม่ที่ ๑

แม่ที่ ๓ คัดนำสะบ้าล้อวางบนมือให้ด้านหงายขึ้นใช้มือทอยไปด้านหน้าสะบ้าหยุดที่ใด ให้คิดเช่นเดียวกับแม่ที่ ๑

แม่ที่ ๔ หก โนนคิด ใช้เท้าสองข้างหนีบลูกสะบ้าให้อยู่ระหว่างเส้นเท้าโน้มตัวลงมา มือทั้งสองข้างถ้าวพื้น ยกสันเท้าสะบัดให้สะบ้าข้ามศีรษะไปเมื่อล้อไปหยุดที่ใด ให้คิดเช่นเดียวกับแม่ที่ ๑

แม่ที่ ๕ หา โนนพัน ทำเช่นเดียวกับแม่ที่ ๔ แต่ต้องทำให้สะบ้าล้อ ล้อเลยสะบ้าแค้น

แม่ที่ ๖ หนึ่งรองหงาย เอาสะบ้าล้อวางบนพื้นดินให้หงายขึ้น นำเอาเศษอิฐ เศษหินเศษไม้ มาหนุนให้มุมด้านใดด้านหนึ่งกระดกขึ้น แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างเกี่ยวกับติดสะบ้าไปข้างหน้า ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๓ ให้ลูกสะบ้าแค้นตั้งพอดี

แม่ที่ ๗ หนึ่งรองคว่ำ ทำเช่นเดียวกับแม่ที่ ๖ แต่วางสะบ้า ล้อคว่ำ

กติกาการเล่น

๑. ก่อนเล่นต้องจองคู่กันเมื่อได้คู่แล้ว ทั้งสองฝ่ายจะตกลงว่าฝ่ายใดจะได้เล่นก่อน โดยโยนสะบ้าให้หงายหรือคว่ำ หรืออื่นๆ

๒. การตั้งสะบ้าเป็นหน้าที่ของฝ่ายตรงข้ามที่รอเล่น

๓. การใช้คู่คือการทำแทนเพื่อนในทีมที่ยังไม่ถูกสะบ้าแค้น

๔. การติดสะบ้าล้อให้ผู้เล่นนั่งบนสันเท้าตนเองข้างหนึ่งเข้าอีกข้างหนึ่งตั้งเหนือพื้นประมาณ ๑ ฟุต นำสะบ้ามาวางเข้า ใช้นิ้วคิดให้ลูกสะบ้าแค้นของตนเอง

๕. การทำเนา หรือ ลีบ คือการที่ผู้เล่นทำผิดกติกา เช่นยิงสะบ้าแค้นของผู้อื่น ล้อสะบ้าล้อเกินแถวสะบ้าแค้น เป็นต้น

โอกาสที่เล่น

เทศกาลวันนักขัตฤกษ์ ตรุษไทย ตรุษสงกรานต์ หรือเทศกาลอื่นที่มีงานนัดหมาย

รายการนำส่งเงินให้มหาวิทยาลัย
สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน
ประจำเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๒

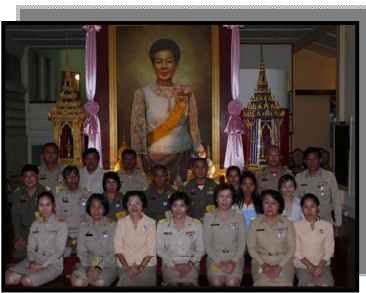
วันที่	รายการ	จำนวนเงิน	เลขที่ใบเสร็จ
๒ ก.ย. ๕๒	จำหน่ายเหรียญสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีจำนวน ๑๓๓ เหรียญ	๖,๖๕๐	๖/๖๖
๒ ก.ย. ๕๒	จำหน่ายเหรียญพระพุทธรูปมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๕ เหรียญ	๑,๔๘๕	๖/๖๖
๒ ก.ย. ๕๒	จำหน่ายพระพุทธรูปมหาวิทยาลัย ขนาด ๕ นิ้ว จำนวน ๒ องค์	๓,๕๘๘	๖/๖๖
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๒,๑๓๓ บาท			

สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน

คณะผู้ติดตามประเมินผลโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว

เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๒ คณะผู้ติดตามประเมินผลโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร นำโดย คุณเกรียงไกร คະນองเดชชาติ ผู้นำคณะเข้าเยี่ยมชม วังสวนบ้านแก้วพร้อมทั้งให้คำชมและชื่นชมในความงามของสถานที่อันทรงคุณค่า วังสวนบ้านแก้ว แห่งนี้

สายใยรักแห่งครอบครัว

สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน ขอเชิญคณาจารย์บูรณาการการเรียนการสอน โดยสำนักฯ ได้ให้บริการนักศึกษาและผู้สนใจเข้าชมวีดิทัศน์ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมพระตำหนักเทา วังสวนบ้านแก้ว

รายชื่อวีดิทัศน์ดังนี้

๑. ประวัติศาสตร์ “ จันทบุรี ”
๒. ภาพยนตร์ส่วนพระองค์
๓. เรื่องราวเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
  - ๓.๑ แผ่นดินพระปกเกล้า
  - ๓.๒ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
๔. ห้าทศวรรษ “ วังสวนบ้านแก้ว ”
๕. สารคดีชุดเฉลิมพระเกียรติพระราชปกรัไพพรรณี ราชสกุล
  - ๕.๑ พระผู้ทรงปกป้องปวงประชา
  - ๕.๒ แผ่นดินพระปกเกล้า
  - ๕.๓ ราชธานี ๕ แผ่นดิน
๖. เรื่อง “ เมืองจันทบูร-เสื่อสมเด็จพระฯ ”
๗. รายการเปิดโลกอัญมณี “ ตอน เล่าเรื่องเมืองพลอย ”
๘. รายการเปิดโลกอัญมณี “ วัดวิเวการาม (วัดเขาน้อยท่าแฉลบ) ”
๙. รายการเปิดโลกอัญมณี “ ทำใหม่เมื่อวันวาน ”
๑๐. รายการเปิดโลกอัญมณี “ กลุ่มคนจันท ”
๑๑. รายการเปิดโลกอัญมณี “ จารึกในแผ่นดินเมืองจันท ”
๑๒. รายการเปิดโลกอัญมณี “ ย้อนรอยอารยธรรมจันทบุรี ”
๑๓. รายการเปิดโลกอัญมณี “ เล่าเรื่องเมืองขลุง ”
๑๔. รายการเปิดโลกอัญมณี “ ป้อมไพร่พินาศ ”
๑๕. รายการเปิดโลกอัญมณี “ เมืองพุงทะลาย ”

ผู้สนใจติดต่อสำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน ๐๓๕-๔๗๑๐๖๔ , ๐๓๕-๔๗๑๑๑๑ ต่อ ๗๐๐๐, ๗๐๐๑